

Warsztat naukowca a problem formatu informacji bibliograficznej generowanej przez systemy informacyjne

Remigiusz Sapa

IINiB UJ

Problem

Przydatność formatów opisów bibliograficznych generowanych przez systemy informacyjne do tworzenia bibliografii załącznikowych i redagowania przypisów w publikacjach naukowych

Dla kogo? Po co?

Cel badań

- Dążenie do podniesienia jakości systemów informacyjnych, a tym samym do usprawnienia obsługi warsztatu naukowca
- Zwrócenie uwagi projektantów i zarządzających systemami informacyjnymi na problem, określenie jego skali i wskazanie typowych błędów

Zakres i charakter badań

- Analizowano opisy: książek, artykułów w czasopiśmie i artykułów w pracach zbiorowych
- Badaniu poddano wybrane systemy informacyjne, które mogą być wykorzystane przez naukowców jako źródło informacji bibliograficznej: bibliografie, katalogi polskich bibliotek akademickich, polskie biblioteki cyfrowe oraz serwisy wydawniczo-księgarskie – [wykaz](#)
- Badania jakościowe

Przedmiot badań

- Możliwość wyboru wyjściowego formatu opisu bibliograficznego
- Dostępność wsparcia softwarowego dla edytowania, przetwarzania i gromadzenia opisów bibliograficznych
- Format opisu (pierwszy wyświetlany automatycznie oraz formaty alternatywne):
ZAWARTOŚĆ i FORMA

Przedmiot badań - ZAWARTOŚĆ

- książki:
min.: autor, tytuł, miejsce wydania, rok wydania
maks.: autor, tytuł, miejsce wydania, wydawnictwo, rok wydania, liczba stron
- artykuły z czasopism:
autor, tytuł, tytuł czasopisma, rok, numer (zeszyt), strony
- artykuły w pracach zbiorowych:
min.: autor, tytuł artykułu, tytuł pracy zbiorowej, miejsce wydania, rok wydania, strony
maks.: autor, tytuł artykułu, redaktor, tytuł pracy zbiorowej, miejsce wydania, wydawnictwo, rok wydania, strony

Przedmiot badań - FORMA

- Ilość pracy, jaką należy wykonać, aby wykorzystać dany format do sporządzania przypisów i bibliografii załącznikowych
- Elementy, które z największą dozą prawdopodobieństwa są zbędne lub będą musiały być przeformatowane przez użytkownika przed ich zastosowaniem w przypisie lub bibliografii załącznikowej

Możliwość wyboru

- Z reguły dostępnych jest kilka formatów do wyboru. Rekordziści: *Bibliografia Publikacji Pracowników Śląskiego Uniwersytetu Medycznego* (10) - [link](#), *Bibliografia Publikacji Pracowników Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego* (7) – [link](#) (obie w systemie Expertus). Wyjątek: *Bibliografia Historii Polskiej* – [link](#)
- Problem: nawet wśród oferowanych dziesięciu czy siedmiu różnych formatów brakuje zaprojektowanych specjalnie do tworzenia przypisów i bibliografii załącznikowych
- **Pytanie: dla kogo projektowane są te formaty?**

Wsparcie softwarowe

- Brak wsparcia softwarowego
- Jeśli jest, to nieprzydatne - np. „koszyk” („e-półka”, opcja zapisz/wyślij) w systemie Aleph: nieadekwatne możliwości edycji, niestandardowy format zapisu - [link](#)

Zawartość – problemy (1)

- Za mało i za dużo jednocześnie.
Przykład: format opisu książki proponowany jako domyślny w ramach listy wyników wyszukiwania w *Katalogu Centralnym Politechniki Warszawskiej* – [przykład 1](#)
- Nadmiar informacji
- Niedostatek informacji

Zawartość – problemy (2)

DEZINFORMACJA

- Podawanie w opisie, który pojawia się jako domyślny po wyszukiwaniu, tylko jednego autora książki– bez żadnej informacji, że autorów jest więcej - [przykład 2](#)
- Umieszczanie roku urodzin w nawiasach po nazwisku autora – [przykład 3](#)
- Zamieszczanie w opisach informacji niejasnych – np.: opis rozpoczyna data bez jakiegokolwiek informacji, czego ona dotyczy – [przykład 4](#)

Forma – problemy (1)

- Nazwy pól (np. „Autor”, „Tytuł”) wplecione w opis (nie można skopiować opisu bez nazw pól)
- Elementy opisu w osobnych liniach lub w różnych komórkach tabel
- Nietypowa kolejność elementów opisu (np. rozpoczynanie opisu od tytułu)
- Nietypowe znaki interpunkcyjne i formatowanie raczej nie stosowane w przypisach bibliograficznych i bibliografiach załącznikowych (np. „/”, podkreślenia, różne kroje czcionek, różne kolory, spacje przed znakami interpunkcyjnymi itp.)

Forma - problemy (przykłady)

Najgorszy możliwy?

Format oferowany przez biblioteki
cyfrowe tworzone w systemie dLibra -

przykład

Forma – problemy (2)

- **Tabele.** Po skopiowaniu i wklejeniu do edytora, tekst jest poszatkowany, często z niewłaściwymi znakami interpunkcyjnymi lub bez – [przykład HTML](#), [przykład Word](#)
- **Ozdobniki.** Prym wiodą wydawnictwa – [przykład](#)

Generalne wnioski

- Znalezienie formatu opisu „GOTOWEGO DO UŻYCIA” graniczy z cudem
- Odnieść można wrażenie, że systemy informacyjne są projektowane po to, by były zdolne do obsługi wyrafinowanych formatów bibliograficznych, a nie po to, by służyły użytkownikowi końcowemu

Podsumowanie

- Brakuje myślenia w kategoriach potrzeb użytkownika - trudno wskazać potencjalnego odbiorcę tych formatów
- Naukowiec, poszukujący opisów bibliograficznych, musi zadowolić się półproduktami, zbędne elementy opisu usunąć, brakujące uzupełnić z innych źródeł, a na koniec wszystko poskładać i sformatować.
„Zrób to sam” dla naukowców?
- Może w słabości tego elementu oferty należy dostrzegać jedną z wielu przyczyn rosnącej popularności koncepcji **bibliografii 2.0?**